

KEMENESVIDÉK

KÖZÉRDEKŰ FÜGGETLEN UJSÁG.

(„KIS-CZELL és VIDEKE“.)

Megjelenik minden vasárnap.

(„KIS-CZELL és VIDEKE“.)

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egy évre . . . 3 kor. | Negyedévre . . . 2 kor. —
Fél évre . . . 4 | egyenlő részben — . . . 20

Feloldó
Moss Gyula
Helyettes szerkesztő:
Zöldy Béla

Szerkesztőség és kiadói hivatal:
Celldömölki, „Bán“-málloda, 5-ös számú szoba. — Ide inté-
zendők a lap számára és anyagi részét illető mindenféle
küldemények.

Szerkesztési értekezések: hűd, szerda és csütörtökön.

Primadonnakultusz a művészetben.

Vidor Pál tragikus halála arra készítet bennünket, hogy konstataljuk azokat a közvetett okokat, melyek e icses mű

Ezek a közvetett okok pedig a mi művé

Trikót öltött magára a színművészet mu-
szája és így dirigálja a színházakat és a
közönség izlését.

Színművészetünk teljesen az operett kultiválásának szentelte magát, és pikantéria az uralkodó csillaga a magyar színpadoknak, ezeknek hűdöl vakon minden színigazgató, mert a közönség izlése annyira elromlott, hogy nemcsak, nem szívesen látogatja a klasszikus előadásokat, de még a modern drámairodalom termékei sem tudnak rá vonzózni. gyakorolni. Da rára annak, hogy az operettirodalom, különösen a magyar operettirodalom az utóbbi évtizedekben János vitéz-kivételével, egyetlen érdemesebb művet nem produkált, csak az operett és százszor is az operett kell úgy a fővárosi, mint a vidéki színház direktoroknak, mert fölfogásuk, sőt meggyőződésük az, hogy teit házat, sok teit házat csak az operett tud csinálni.

Se silány operettek milliójából nőnek ki a szépen megtermett primadonnák, hang

nélkül, látéktehetség nélkül, de annál nagyobb hüszággal és göggel felruházva. A sajtó, elég vakon hozsohánkat zeng a szép termetli primadonnáról és a közönség is

... az egyes primadonnák nem csak tehetségesebb kártszójüket nyomták el, s így az igaz érdemet, a tiszta művészetet nem hagyták érvényesülni, hanem a közönség és a színházigazgató fejére nő s ennek ekzisztenciája az ő szeszélyük től van függővé téve.

Kisebb nagyobb mértékben a népszínházakhoz hasonló állapotok vannak minden vidéki színháznál, különösen pedig ott ahol a színház a városi közéleti jogait. A primadonna kultusz és a színházi bizottságok egyrészt a színház anyagi jövedelmeit rövidítik meg, másrészt belkontárkodván a színház vezetésébe, a művészetet és a jó izlést számuzik onnan.

A színművészeti ügyek legközelebb átmennek Apponyi Albert gróf közoktatásiügyi miniszter ressortjába. Joggal várhatjuk, hogy Apponyi Albert géniusza új életet, nemes törekvéseket fog belevinni a magyar színművészetbe. A belügyminiszterium, amely eddig a színházi ügyeket kezelte, a vidéki színpadokat abszolut je-

lentéktelen támogatásban részesítette. a művészetet magával, az izléssel, a színpad erkölcsével azonban éppenséggel semmit nem törődött.

... előkelői, melyeket eddig...
... elé kormányközükben csak alig akartak észrevenni. Ezért várhatjuk joggal, hogy a közoktatásiügyi miniszter, ha kesébe veszi a színház ügyét, azt nemcsak az eddiginél összehasonlíthatatlanul nagyobb támogatásban fogja részesíteni, de radikális intézkedésekkel fog oda hatni az ő nagy művészi tudásának és izlésének segítségével, hogy megszunjón a magyar színpadokon a léha operettek és az elkapatott primadonnák kultuszát, a színházakban a magyar színpadokra a becsületes művészet és az igazi érdem jutalma.

Egyház és vagyon.

— Irta: Dr. NAGY EMIL orv., képviselő, —

Jelen cikkemben azt a kérdést óhajtom kutatásom tárgyává tenni, hogy mennyire érdekli a katolikus egyházat a maga magasztos lelki hivatása szempontjából a különböző vagyoni alakulatok kérdése, más szóval a vagyonszerzés problémája s ha nagy döntjük el a kérdést, hogy az egyháznak ezek iránt érdeklődnie kell, úgy ma-

TÁRCA

Szakítás.

Tölcsváryné mosolyogva fordult Demeter László felé.

— Meg fog bocsátani, kedves barátom, de itt a szabóm. Fontos értekezésem van vele. Meg kell beszélnem az új estélyruhámat. Majd mulattatja a Margit.

Demeter némán kezét csókolt az asszonynak, aki egy sokat jelentő pillantást vetett leányára. A szép Margit összeszorította ajkait és igent bólintott. Mintha mondaná:

— Igen mama azt fogom cselekedni, amit parancsoltál.

A férfi hosszan nézett a szoba aranyfestésű menyeczetére. Látszólag hideg, unott volt az arca,

Csak az ajka körül jelezte hébe-hóba egy-egy ideges rangatás, hogy benszejében for valami.

Margit csodaszép fekete szemét Demeter László nyílt férfias arcán felejtette. S ennek a becsületes egyeneslelkű urt embernek szívébe döfje most a hideg kést? Mondja meg neki, hogy nincs már mit keresnie a házuknál? S mi lesz azokkal a csókokkal, amiket ötfelédit percekben adott Demeternek? Azok a lányos, erős, forró ölelések, azok a lángoló végtelen csókok? Mi lesz ezekkel? Elmúlnak nyomnőkül mint légben pára? Demeter, ha akarta volna, százszor is megejtethette volna a leányt, de nem tette, mert szerette. A leány tudta ezt. S ezt a nagylelkű férfit, aki imadja őt, most rugja el magától, mint valami toladókú idegent?

Mégis csak szörnyű dolog az, amit az anyja kívánt tőle... Aztán érdemes?... Egy hónap előtt kérte meg a kezét Csobor Ilés a 46 éves nabob és anyja odaigértte neki. S azota ostro-

molta a leányt, adja ki az útját Demeternek, mert ha még sokáig jár a háshor, a milliomos még meggondolja a dolgot és visszavonul. Margit szerette Demetert, de a milliók csóbjának ellentállni nem tudott. Ason felül az a Czobor nem is volt olyan csunya ember. Klegán, magas alak, arca kissé kielt, de markáns és érdekes. És most itt a 12-ik óra... Demeternek nem szabad többé eljönnie... Hogy mondja el neki, hogy kezdjen bele?... Borzasztó feladat... De mégis meg kell lennie.

Halotthaloványan, remegő ajakkal kezdett bele a leány.

— Tudja-e Demeter, mi az újság?

A férfi a leány felé fordította fejét. Hosszan nyugodtan nézett a fekete szemekbe, a melyek sajátzerű fényben csillogtak.

— Nos, Margit, mi újság?

— Czobor Ilés megkérte a kezemet.

Tüdőbetegségek, reumatizmus, számar-

Sirolin

Emeli az étvágyat és a testerőt, megszűnteti a köhögést, vészedőket, éjjeli izzadást.

ellen számalten tanár és orvos által naponta ajánlva.

Mint hogy értéktelen utó... is kínálnak, kérjen mindenkit

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Sv.)

Roche

Kapadit orvos rendelésre a gyógyszertárban — Ára 1/2000 — 1/2000

sodszorban azt akarom megvizsgálni, hogy minő vagyonszerzési irányzat, illetve minő társadalmi elemek vagyonszerzési irányzata az, melyet az egyháznak földi intézményei segítségével lelki céljainak elérése szempontjából támogatnia kell.

Már ezeknek eldönbítéséből kitűnik, hogy én nem elocent moral-filozófiai alapon, hanem mint gyakorlati szociálpolitikus a gyakorlati élet igényei szempontjából foglalkozom az egyháznak a vagyonszerzés kérdéséhez való viszonyával.

Az egyháznak elsődleges hivatása kétségen kívül az, hogy a hivatást az örökéletre előkészítse, s számukra a lelki üdvösséget megszerezze.

Ezen kétségtelen igazság mellett azt se lehet azonban figyelmen kívül hagyni, hogy a föld lakója nemcsak szellemi életet él, hanem lényének egyik oldalával a föld porához van kötve, ahonnan született, s ahová porhüvelybe egykor visszatér. A szellem és az anyagi lét következképpen kölcsönhatást gyakorol egymásra s ha az

anyagi élet

nyesen van beáztatva, az egyuttal az ember szellemén is jótételeg érezteti hatását s ha az anyagi élet miserabilis, ilyen lesz az a szellem is, amely ebből táplálkozik. Rubens és Rembrandt mindkettő egy ország szülöttje volt, De az utóbbi akkor élt, amikor hazájának földjét nem az eke, hanem rohanó harci paripák patkói nyomtatták meg, s amikor az irtóztató háborúk közepette és nyomás inségbe jutott, elnyomorodott koldussá lett a nép. Az ő művészetének alkotásaira reá van nyomva a kétségbeesítő környezeti bélyege, amelyben ő élt. Akármint is fest, minden alakja sárga és vézna s egész felfogásában visszatükröződik korának inséges helyzete.

Ellenben Rubens akkor élt, amikor a Német-alföld lerázta már magáról az idegen igat, s jólétnék indulván, a buja réteken kövér ökorosordák tanyáztak s ebből folyólag jól táplálkozott a nép. Rubens már ebben a boldogabb korban alkotta halhatatlan művészetének emlékeit, s így alakjai a jólétől duzzadnak, s gazdagon terül el egész felfogásán a meglegegedés érzése. Ahogy akként az anyagi élet vissza

tükröződik a művész halhatatlan koncepcióiban, épúgy az embernek anyagi léte hatással van halhatatlan szellemének alakulatra.

Ha ez így van, pedig kétségtelen, hogy így van, úgy az egyháznak, mint az emberi lélek tökéletesítőjének nem lehet közömbös az, hogy az emberek minő vagyoni körülmények között élnek s általában, hogy a vagyonszerzését és megtartását minő erkölcsi és gazdasági törvények irányítják. Ha a materiális viszonyok alkalmatlanok a lélek tökéletesbülésére, az Isten eszméjéhez közeledésre, úgy az egyháznak a saját lelki hivatása szempontjából kötelessége abba tehetsége szerint jótétevo változtatást belevenni, s viszont kötelessége megragadni és támogatni az olyan vagyoni irányzatokat, amelyek az emberi lét békeje, az emberek egymás iránti szeretete, s az emberi lélek tökéletesbülés szempontjából nem hátra, hanem előre viszik az emberiséget.

Ha visszatekintünk a történelembé, hivatása mindig szorosan össze volt növe a vagyoni lét alakulataival:

mészetellenesen nagy volt az egyes társadalmi osztályok közötti vagyoni külömbőség, vagyis nem is volt más társadalmi osztály, mint a nagyon gazdagok, s a nagyon szegények osztálya.

A gazdagok tömentelen kincseik birtokában az erköcstelenség fertőjében dobzódnak. Akkor még nem voltak részvények, korona járadék és jelzálog papírok, amikbe a gazdag ember befektetheti vagyónát, s kamatoztathatja. Első sorban és főleg arra szölgált a vagyon hogy a gazdagok sokat és jót egyenek és igyanak s az italok és ételek mértéktelen élvezete az állatnál lejobb műlyesztette az embert, s a henyé élettél kapcsolatban a legdurvább érzékiség rabjává tette. A mi kincset nem tudtak már így felemészteni, az zal palotákat, s kéjlokakat bérlettek ki, ezerféle raffinériával igyekezkvén a testnek mennél kellemesebb létet biztosítani.

Az emberi lélek elvont tökéletesbülé-

sére ebben a korban még gondolni sem lehetett. Hísz még isteneiket sem képzeltek elvont tökéletes lényeknek, hanem úgy képzeltek, az olympusi életet, mint a materiális gyönyörök leghatványozottabb mértékét s a fő Isten Juppter szerelmi kalandjai közzájón forogtak, s mint a Léda története mutatja nem átalotta család módon hatyu alakot venni magára, hogy kalandos célját elérje.

Amelyik népnek ilyen az istenről való fogalma, annál nem lehet azon csodálkozni hogy a vanosodás magas fokával karoltv e az ember belefutott az anyagi élvezetek fertőjébe, s elvont tökéletesedésre képtelen volt a lélek.

Ezekkel az érzéki örömben dobzódokkal szemben teljes szegénységben és nyomorúságban éltek az emberek milliói. A gazdagságban dúslakodók a sok gyönyör miatt nem jöttek emberi lelkük mibenlétének a tudatára, a szegények pedig a nyomorúság s a társadalmi lekööttség állapota nem engedte felemelkedni az emberi lélek méltóságának a piederstáljára.

totta azt az észlelő ember, hogy a két elkülönült társadalmi osztály egymás között nem ismert emberei közösséget.

Ez volt fő vonásokban a pogánykor vagyonszerzési állapota.

S az emberi lélek tökélyének eme teljes sötétségében egyszerre föllett a keresztény szeretet és egyenlőség miandt beragyogó napsugára, s a gazdagok vig kacajába, s a szegények sóhajába beleszólt a szent zsolozsmák dallama.

Az általános ember szeretet nagy igéje megrázkódtatta, a szegények ujjongása s a gazdagok rémildözése közben süvített végig a világon: Boldogok a lelki szegények mert övék a mennyeknek országa.

Hogy az isteni jog, amely megalkotta, az emberi lélek ranscendentális tökély felé törekvésének szent hitét, miképen nyult bele az emberi társadalom vagyoni kérdésébe is, erről legközelebb.

Pillanatnyi csend aztán lázasan szinte hardva tette hozzá a leány:

— És az anyám odaigérté, egy hónap múlva lesz az esküvő,

Margit kimerülten dőlt vissza székére Csak-hogy kimondta! Ugy érezte, hogy megkönnyebbult,

Demeter megdörzsölte a homlokát. Szinte vadul nyomkodta öklét a fejéhez, mintha valami rémet akarna kiűzni.

— Nem értem... szólt végre bagyadán. Nem lenne szives megismételni...

— Szivesen. Hat arról van szó édes László hogy a mi regényünknek vége. Az álomok világa lejárt, a valóra ébredtünk.

Égő pirosság szállt a férfi arcába. Valami nagyon durvát, sértőt skart mondani, de urral lett indulata felett.

— Igazán, nem tudom mit mondjak, morgogta a fogai között.

— Ön meg van lepve. Nem is csodálom.

— Igen, én bízam... Egy nőben?! Egy nőben bízam... Borzasztó ostoba vo tam.

Hallgatott néhány percig, aztán folytatta Demeter:

— Nézem magát, Margit. Az arca szép, a szemek fényesek, mint a lilium. Csupa nőtesség, csupa jószág és ártatlanság. A homloka magas, mint valami görög stílu templom boltozata. Tiszta fenkölt

gondolatokat sejt mögötta az ember. A szája, az a piros szája, amelylyel oly forrók tudott csókolni, mintha sohasem nyílt volna hazugságokra, hamis esküre. És most kiderül, hogy minden, amit kívülről láttam magából: a leggyalázatosabb csalás. Hazudik a fehér arca, Mert fekete a lelke. Hazudik a boltozatos homloka, mert sivar öszét rejteget. Hazudik a tiszta, forró ajka, mert büntől és bujaságtól forr a maga vére. Mi külömbőség van maga és egy utcai nő között? Kevés higgye el. A külömbőség csak pusztá formaságból áll; ön még nem ment keresztül fiaikailag azokon az eseményeken, melyeken egy utcai nőnek keresztül kell mennie — de a lelke telítve van már az utca salakjával... És higgye el, ezek között is talál az ember szívet, érzést vagy legalább megbánást. — De ön minhen emóció nélkül, hidegen, nyugodtan tud rossz lenni... Es én szerettem-magát, Nemcsak szerettem, tiszteltem is. Midőn az érzékiségétől feljultan felköt a karjaimban, mikor kinalta magát nekem, mint valami közönséges néember, én a tiszta, szerelmes nő odaadását láttam ebben és semmi kincsért a világnak le nem téptem volna azt a liliumot... Hej, de ostoba voltom... Lilium maga? Haha! Pipacs az ut mentén, melyet leléphet minden vándorló lény. Rátenni csak annyit vétem tett... Itt a szívem táján úgy érzem, mintha valami nehéz, esetlen kő lüktetne. Az egymajd szöveg után Undorodom kimondhatatlanul

nul undorodom. Undorodom, igen undorodom magától.

— László! sikoltott a leány. Megőrül.

— Eh, hagyjuk a komédiát.

Demeter László elővette revolverét.

A leány felugrott, menekülni akart. A férfi azonban vasmarokkal fogta me.

— Maradj, kígyó. Megérdelem, hogy kirtszalak. Csak azt nem tudom, beszenyaszem-e magamat a véreddel... Miért tettél tönkre? Mért gyilkoltad meg a lelkem? Miért monadt, hogy szeretsz?...

— Irgalom, rebegte a leány.

— Végem van. folytatta inkább önmagához szölv. a férfi. Nincs már miért élnem. Egy kártyára tettem mindent, életem célját, boldogságomat. Elvesztettem... Vesztettem... Nincs itt már mit keresnem.

Zsebre dugta a revolvert. A leány ájultan dőlt a szőnyegre.

Demeter hosszan nérté:

— Milyen szép ez a bestia.

Szólt és vette a kalapját s lassan, faradt léptekkel ment ki a házból.

Kondoros Elmér.

